

Література:

1. Форос Г.В. Особливості дотримання інформаційних прав і свобод. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 2. С. 9–12.
2. Про Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя : Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року
3. Перешкоди в реалізації прав і свобод осіб на окупованій території Кримського півострова та тимчасово непідконтрольних територіях Донецької та Луганської областей (реєстрація фактів народження і смерті) : аналітичний звіт. Львів : ГО Центр правових та політичних досліджень «СІМ», ГС Українська Гельсінська спілка з прав людини. 40 с.
4. Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України за період 24 лютого – 31 жовтня 2022 року С. 23. <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%96/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf>

Чвалюк Андрій Миколайович

к.ю.н., експерт Асоціації Реінтеграції Криму,

доцент Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**РОСІЙСЬКА АГРЕСІЯ, ОКУПОВАНИЙ КРИМ
ТА ПРОТИДІЯ ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ**

9 травня 2022 року Президент України Володимир Зеленський підписав Закон № 2265-ІХ [1], в якому російську федерацію визначено як державу-терориста і однією з цілей росії вказано геноцид українського народу. Непоодинокі задокументовані факти порушення росією Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму ще раніше лягли у основу позову, поданого Україною до Міжнародного суду ООН [2]. Однак, як зазначає Олексій Плотніков, в міжнародному праві не існує ані спеціального статусу держави-

терориста чи терористичного режиму, ані окремої процедури визнання певної держави чи режиму терористичним. Визнання держави терористичною відбувається на рівні окремих держав та міжнародних організацій [3].

Нещодавно окружний суд Південного округу Нью-Йорка ухвалив рішення про конфіскацію на користь США 5,4 мільйона доларів, що належать російському підсанкційному олігарху Костянтину Малофєєву, який намагався ухилитися від санкцій та прямо пов'язаний із злочинною окупацією Криму. Зазначені кошти були конфісковані прокуратурою США і вже 3 лютого цього року вказане що кошти будуть передані Україні [4].

Але незважаючи на ухвалення Європейським Парламентом резолюції від 23 листопада 2022 року № 2022/2896 (RSP), відповідно до якої росію визнано державою-спонсором тероризму й державою, що послуговується засобами тероризму [5], викладений на сайті Державної служби фінансового моніторингу України (далі – Держфінмоніторинг) перелік відповідних держав (юрисдикцій), містить лише три держави: КНДР, Іран, М'янма [6].

Існує на сайті Держфінмоніторингу і перелік терористів (далі – Перелік), фінансові стосунки між якими мають відслідковуються та блокуватися суб'єктами первинного фінансового моніторингу відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [7].

У зазначеному Переліку представлено лише декілька громадян російської федерації, які потрапили туди за те, що здійснювали в межах міжнародно-визнаних кордонів самої рф свою протиправну діяльність пов'язану із фінансуванням тероризму або розповсюдженням зброї масового знищення. Ці особи, переважно мешканці Чечні та Дагестану, розшуковуються самою владою рф за «терористичні злочини, скоєні на території рф». До речі всі 958 осіб та організацій внесених до українського списку терористів додані туди на підставі резолюцій РБ ООН. Це відомі резолюції 1267 1999 року, 1989 2011 року, 2253 2015 року та деякі інші, які закликають всі

держави застосовувати заходи до членів ІДІЛ та Аль-Каїди, а також пов'язаних з ними осіб [8].

Таким чином, весь викладений на сайті Держфінмоніторингу перелік складається з терористів міжнародного рівня, яких і так розшукує увесь світ. Зазначене наводить на певні роздумі відносно роботи МЗС України в наповненні вітчизняного переліку терористів. Адже відповідно до Закону № 361-ІХ саме на МЗС покладено обов'язок збирати відомості, що формуються міжнародними організаціями або уповноваженими ними органами, про фізичних осіб, юридичних осіб та організації, які пов'язані з терористичними організаціями або терористами, а також про осіб, стосовно яких застосовано міжнародні санкції.

Виникає цілком логічне питання щодо посилення ролі України в боротьбі із фінансуванням тероризму та оцінки як дій, так й бездіяльності РФ щодо фінансування тероризму. Щодо бездіяльності РФ можна вказати, що якщо держава не приєднується до світового руху у боротьбі з фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення, або її вклад є суто формальним, це може бути доказом того, що лідери цієї держави чи сили, які за ними стоять, не зацікавлені у досягненні кінцевої мети цього руху й прямо або приховано підтримують поширення тероризму, зокрема фінансово. Й якщо така держава на міжнародному рівні визнається державою-спонсором тероризму, особи, що обіймають вищі керівні посади в її оборонному, військово-промисловому, науково-дослідному та банківському секторі автоматично підпадають під дію резолюцій Ради безпеки ООН і потрапляють у чорний список осіб, чиї фінансові активи можуть бути заморожені.

Чому ж росія досі не визнана РБ ООН країною-спонсором тероризму? Перша причина політична. Росія досі незаконно займає крісло постійного члена Ради Безпеки ООН і може ветоувати рішення Ради Безпеки та прийняття резолюцій. Друга – суто економічна. До 24 лютого 2022 року російська федерація була щільно інтегрована в світову економіку й не зважаючи на декілька пакетів загальних та персональних міжнародних санкцій, накладених на неї після початку окупації Криму та окремих територій Донецької та

Луганської області, продовжувала користуватися вже налагодженими торгово-економічними зв'язками та намагалася укласти нові.

Після початку окупації Криму все більше цивілізованих держав світу почали відмовлятися від російських товарів та послуг, зменшувати квоти закупівлі російського газу, нафти та вугілля, згортати розташовані на території держави-агресора підприємства та торговельні представництва, не поставляти до неї власні товари та послуги. Й хоча на політичній арені процес перетворення росії в державу-ізгоя вже перейшов у активну фазу, економічні процеси підкоряються власним законам – попиту та пропозиції. Той факт, що європейська економіка ще не перейшла до повної відмови від російських товарів, і заважає, на нашу думку, визнати терористами всіх без виключення осіб, що ведуть бізнес із резидентами рф.

Але певні кроки можна і потрібно робити вже зараз. Зокрема, слід почати блокувати фінансові операції осіб (організацій), що підтримують ділові стосунки з резидентами рф до яких застосовано міжнародні санкції. Що знову повертає нас до потреби включення цих осіб до переліку терористів.

Всі законодавчі можливості для цього вже давно створено Законом № 361-ІХ, й єдина проблема вбачається посиленні взаємодії МЗС України щодо виходу із відповідними пропозиціями до міжнародних організацій.

Додамо, що Верховна Рада 6 лютого 2023 року прийняла постанову про визнання російської приватної військової компанії «Вагнер» міжнародною злочинною організацією. Українськими компетентними органами отримано неспростовні докази, що свідчать про злочинний характер діяльності приватної військової компанії «Вагнер», йдеться в документі. Парламент рекомендував Офісу Генпрокурора, СБУ, МВС України активізувати досудове розслідування кримінальних правопорушень щодо осіб, зокрема «Вагнер», підозрюваних у їх вчиненні на території України, з метою його якісного та оперативного здійснення та передачі відповідних матеріалів у встановленому законом порядку до суду [9], й це ставить відповідні завдання й щодо питання міжнародної співпраці та списків відповідних терористичних організацій та їх членів.

Запобігання фінансування тероризму є однією із таких сфер і реальних можливостей щодо міжнародного співробітництва у цьому напрямку СБУ обмежені законом. Натомість широкі повноваження та реальний досвід міжнародного співробітництва у сфері кримінального переслідування терористів має Офіс генерального прокурора. Саме йому має бути передана ключова роль у пошуку терористів, позбавлення їх засобів для існування та фінансової можливості надалі здійснювати свою злочинну діяльність. На підставі зібраної Офісом інформації і має наповнюватися перелік терористів.

Іншим суб'єктом здатним внести свій вклад, є Міністерство юстиції України. На підставі наданих йому повноважень Мініюст має забезпечити виконання винесених українськими судами рішень щодо терористів винних у здійсненні терористичних актів на території нашої держави і які переховуються в інших державах. Визнання судом особи винною у вчиненні терористичного злочину, на нашу думку, є достатньою підставою, для заморожування активів цієї особи, а також інших осіб, що мали з нею фінансові стосунки.

Література:

1. Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії РФ як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну : Закон України від 22 травня 2022 року № 2265-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text>
2. Ukraine v. Russian Federation. Preliminary Objections. Judgment. I.C.J. Reports. 2019 URL: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/166/166-20191108-JUD-01-00-EN.pdf>
3. Севастопольська «морська бавовна» та обвинувачення держави-терориста у бік жертви. ARC. URL: https://arcrimea.org/uk/analytics_ua/2022/11/05/sevastopolska-morska-bavovna-ta-obvynuvachennya-derzhavy-terorysta-u-bik-zhertvy/
4. Attorney General Merrick B. Garland Met with Ukrainian Prosecutor General Andriy Kostin. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9aYPlpDVoik>
5. Recognising the Russian Federation as a state sponsor of terrorism. P9_TA(2022)0405. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0405_EN.pdf

6. Список країн, що підпадають під санкції. *Держфінмоніторинг*. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Res%20677%20sanction%20countries%20list/UKR_List_21.11.2022.pdf
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n638>
8. Резолюція 2253 (2015), прийнята Советом Безопасности на его 7587-м заседании 17 декабря 2015 года. URL: <https://www.derechos.org/peace/syria/doc/unsyr116.html>
9. Парламент Украины признал «Вагнер» террористической организацией. ARC. URL: <https://t.me/ARCconstruction/6700>

Шабалін Андрій Валерійович

*кандидат юридичних наук, старший дослідник,
завідувач відділу питань захисту прав інтелектуальної власності
Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України, адвокат*

**ЕФЕКТИВНЕ ПРАВОСУДДЯ
ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЇ ДЕОКУПАЦІЇ
ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ КРИМУ ТА СЕВАСТОПОЛЯ**

Розбудова демократичної держави є неможливим без ефективного правового захисту. Тягар такого захисту лежить на судовій гілці влади.

З приводу вищезазначеного, варто наголосити, що формування ефективного національного правосуддя, яке відповідає загально-визнаним демократичним стандартам, варто розглядати і у якості одного із елементів загальної стратегії деокупації та реінтеграції Автономної Республіки Крим та міста Севастополя.

Ефективний правовий захист повинен стати однією із вітрин життя на підконтрольних Україні територіях. Справедливість,

Філатов В.В.

Особливості реалізації права на свободу совісті
та віросповідання в тимчасово окупованому Криму 274

Філіпова Вікторія Дмитрівна, Логачов Дмитро Олександрович

До питання повернення анексованих та деокупації
тимчасово окупованих територій України 278

Форос Ганна Володимирівна, Калугін Володимир Юрійович

Інформаційне забезпечення дотримання прав
і свобод людини на тимчасово окупованій
території Автономної Республіки Крим 282

Чвалюк Андрій Миколайович

Російська агресія, окупований Крим
та протидія фінансуванню тероризму 286

Шабалін Андрій Валерійович

Ефективне правосуддя як важливий елемент стратегії
деокупації та реінтеграції Криму та Севастополя 291

Шамсутдінов Олександр Володимирович

Застосування ядерної зброї:
питання кримінально-правової кваліфікації 295

Шевчук Вікторія Вікторівна

Захист прав кримських татар як елемент
деокупації та реінтеграції тимчасово
окупованої території Автономної Республіки Крим 300

Яновицька Анна Віталіївна

Проблеми реалізації права власності на майно,
що знаходиться на тимчасово окупованій території 306

Янчук Наталія Дмитрівна

Права людини в умовах мілітаризації Криму 310

УДК 341.38:341.223.2(477.75)
К82

Організаційний комітет:

Дмитро Володимирович Швець – ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, полковник поліції (голова організаційного комітету);

Максим Вікторович Корнієнко – проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції (заступник голови організаційного комітету);

Борис Володимирович Бабін – д.ю.н., професор, експерт Асоціації Реінтеграції Криму, професор Національного авіаційного університету;

Лілія Георгіївна Матвеева – завідувач кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції (заступник голови організаційного комітету);

Віктор Олексійович Кіктенко – директор Інституту сходознавства імені А.Ю. Кримського НАН України, доктор філософських наук, старший науковий співробітник (заступник голови організаційного комітету);

Андрей Криносий – ректор Полонійної академії в Ченстохові, доктор філософії, доктор богослов'я, гоноріс кауза, професор;

Ігор Йосифович Магновський – професор кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Лідія Борисівна Тарасенко – професор кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент;

Костянтин Євгенович Пальшков – доцент кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат політичних наук, доцент

Матеріали видано в авторській редакції.

К82 **Крим – це Україна: стратегія деокупації та реінтеграції** : матеріали Міжнародного науково-практичного круглого столу (м. Одеса, 24 лютого 2023 року). – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – 322 с.

ISBN 978-617-8263-10-2

Збірник матеріалів міжнародного науково-практичного круглого столу «Крим – це Україна: стратегія деокупації та реінтеграції» з нагоди Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, що відбувся 24 лютого 2023 року в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

УДК 341.38:341.223.2(477.75)

ISBN 978-617-8263-10-2

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2023

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ РЕІНТЕГРАЦІЇ КРИМУ
ПОЛОНІЙНА АКАДЕМІЯ В ЧЕНСТОХОВІ
ІНСТИТУТ СХОДОЗНАВСТВА ІМЕНІ А.Ю. КРИМСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

КРИМ – ЦЕ УКРАЇНА: СТРАТЕГІЯ ДЕОКУПАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ

**Збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного
круглого столу з нагоди Дня спротиву окупації
Автономної Республіки Крим та міста Севастополя**

24 лютого 2023 року
м. Одеса

Видавництво
«Юридика»
2023